

משה לקדוש-ברוך-הוא עד שנתן נפשו עליהם מן העולם הזה ומן העולם הבא, שכתוב (שם) ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת. אמר רבי יוסי, מכאן (תהלים קו) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפּרץ לפניו.

אמר רבי יהושע, מה ראה נח שלא בקש רחמים על דורו? אמר בלבו, אולי לא אמלט, שכתוב (בראשית ז) כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה, כלומר לפי הדור, ולפיכך לא בקש רחמים עליהם. אמר רבי אלעזר, אפלו כך היה לו לבקש רחמים על העולם, משום שנוח לקדוש-ברוך-הוא מי שיאמר טוב על בניו, מנין לנו? מגדעון בן יואש, שלא היה צדיק ולא בן צדיק, ומשום שאמר טוב על ישראל, אמר לו הקדוש ברוך הוא (שופטים ו) לך בכחך זה והושעת את ישראל מיד מדן. מה זה בכחך זה? הטוב שאמרת על בני. ע"כ מההשמטות.

רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אביו, הרי שנינו, בשעה שהעולם מתמלא בִּחטאי בני אדם והדין יוצא - או לאותו צדיק שנמצא בעולם, שהוא נתפס בִּחטאי הרשעים בתחלה. איך נצל נח שלא נתפס בִּחטאיהם? אמר לו, הרי נאמר שרצה הקדוש ברוך הוא להוציא ממנו תולדות לעולם מתוך התבה. ועוד, שהרי הדין לא יכל לשלט עליו, משום שהיה טמיר ונסתר בתבה והתפסה מהעין.

ובא וראה, כתוב (צפניה ב) בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף ה'. ונח בקש צדק, ונכנס לתוך התבה ונסתר ביום אף ה', ועל זה הדין לא יכל לשלט ולקטרג עליו. כאן נרמז לאותם קדושים עליונים לדעת בסוד האותיות הקדושות העליונות ההפוך של האותיות כ"ב להכות את הארץ פתיב, בא אמה וכל ביתך.

(תהלים ק"ו) ויאמר להשמידם לולא משה בחירו עמד בפּרץ לפניו.

אמר רבי יהושע, מה ראה נח שלא בקש רחמים על דורו. אמר בלבו אולי לא אמלט דכתיב (בראשית ז) כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה כלומר לפי הדור ולפיכך לא בקש רחמים עליהם. אמר רבי אלעזר אפילו הכי היה ליה למבעי רחמין על עלמא בגין דניחא ליה לקדשא בריך הוא, מאן דנימר טבא על פנוי. מנא לן מגדעון בר יואש דלא היה זכאי ולא בר זכאי ומשום דאמר טיבותא על ישראל, אמר ליה קדשא בריך הוא, (שופטים ו) לך בכחך זה והושעת את ישראל מיד מדן. מהו בכחך זה טיבותא דאמרת על בני. (עד כאן מההשמטות)

רבי אלעזר שאיל ליה לרבי שמעון אבוי, הא תנינן בשעתא דעלמא אתמלייא חובי בני נשא ודינא נפק, ווי להווא זכאה דאשתכח בעלמא דאיהו אתפס בחובוי דחייבאי בקדמיתא. נח איך אשתזיב דלא אתפס בחוביהו. אמר ליה הא אתמר דקדשא בריך הוא בעא לאפקא מגיה תולדין לעלמא מגו תיבותא. ותו דהא דינא לא יכלא לשלטאה עלוי בגין דהוה טמיר וגניז בתבה ואתפסייא מעינא. והא חזי, פתיב, (צפניה ב) בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף יי. ונח בקש צדק ועאל בגווה דתיבותא, ואסתתר ביום אף יי. ועל דא דינא לא יכל לשלטאה ולקטרגא ליה. הכא אתרמיז לאנון קדישי עליונין למנדע ברזא דאתוון קדישין עלאין הפוכא דאתוון כ"ב לאתמחי לאנון חייבאי. ועל דא וימחו מן הארץ פתיב. בא אמה וכל ביתך.

אותם הרשעים, ועל זה וימחו מן הארץ פתיב, בא אמה וכל ביתך.

רבי יצחק פתח, (ישעיה סג) מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם לעשות לו שם עולם. (נ"א זרוע תפארתו) דא זכותא דאברהם דאיהו ימינא ממשה. תפארת דמשה. ובגין כך בוקע מים מפניהם. דהא זכותא דאברהם בוקע מים איהו.

וכל דא למה לעשות לו שם עולם.

תא חזי, מה בין משה לשאר בני עלמא. בשעתא דאמר לה קדשא ברין הוא למשה (שמות לב) ועתה הניחה לי וגו'. ואעשה אותך לגוי גדול וגו'. מיד אמר משה וכי אשבוק דינהון דישראל בגיני השתא יימרון כל אנון בני עלמא דאנא קטלית לון לישראל. כמה דעבד נח.

דבון דאמר ליה קדשא ברין הוא דישיב ליה בתיבותא (בבא דאתמר) דכתיב ואני הנני מביא את המבול מים וגו', וכתיב ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה ואני הנני מקים את בריתי וגו' ובאת אל התבה כיון דאמר ליה דישתזיב הוא ובנוי לא בעא רחמין על עלמא ואתאבידו. ובגין כך אקרון מי המבול על שמייה כמה דאת אמר, (ישעיה נד) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח.

אמר משה השתא יימרון בני עלמא דאנא קטילת לון בגין דאמר לי ואעשה אותך לגוי גדול. השתא טב לי דאימות ולא ישתצון ישראל. מיד ויחל משה את פני יי אלהיו. בעא רחמין עליהו ואתער רחמי על עלמא.

ואמר רבי יצחק שירותא דבעא רחמי

בא ראה מה בין משה לשאר בני העולם. בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה (שמות לב) ועתה הניחה לי וגו', ואעשה אותך לגוי גדול וגו' - מיד אמר משה, וכי אעזב דינם של ישראל בשבילי? כעת יאמרו כל אותם בני העולם שאני הרגתי את ישראל כמו שעשה נח.

שבין שאמר לו הקדוש ברוך הוא שיציל אותו בתבה, (כמו שנאמר) שכתוב ואני הנני מביא את המבול מים וגו', וכתוב ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה ואני הנני מקים את בריתי וגו' ובאת אל התבה - כיון שאמר לו שינצל הוא ובניו, לא בקש רחמים על העולם ונאבדו. ומשום כך נקראים מי המבול על שמו, כמו שנאמר (ישעיה נד) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבר מי נח.

אמר משה, כעת יאמרו בני העולם שאני הרגתי אותם משום שאמר לי ואעשה אותך לגוי גדול. כעת טוב לי שאמות ולא ישמדו ישראל. מיד - ויחל משה את פני ה' אלהיו. בקש רחמים עליהם ועורר רחמים על העולם. ואמר רבי יצחק, בתחלה כשבקש רחמים עליהם מה אמר? למה ה' יחרה אפך בעמך. וכי הדבר הזה איך אמר אותו משה למה, והרי

עליהו מאי קאמר. למה יי יחרה אפך בעמך. וכי מלה דא איך